

Művész Páholy

Kunkovács, ahogyan még nem láttuk

A kötet képeit nézegetve nemcsak a régmúlt idők valóságához, hanem a jelen és a jövő megértéséhez is közelebb kerülhetünk

M. Lezsák Gabriella

2023. NOVEMBER 23. CSÜTÖRTÖK. 17:55

FRISSÍTVE: 2023. NOVEMBER 24. 8:14

A Kunkovács Lászlóról pár hete megjelent, vaskos életrajzi kötet borítóján nem maga az etnofotográfus, hanem egy idegen arc néz vissza ránk kérdően. Egy hetyke, huncut szemű alföldi pásztorember.

Kunkovács László fotográfiája

Fotó: Kunkovács című könyv

Belül, a borítón egy idézet olvasható Kunkovácstól: „Az vagyok, amit kiteszek a falra. Tehát a képeimmel azonos...” És valóban úgy van, hogy Kunkovács László teljesen önazonos a képeivel. Minden egyes felvételbe belecsempészi önmagát. Hogy hogyan csinálja, nem tudom, de az alföldi gémeskútban vagy az altaji sziklarajzban is ott van. És ott van a könyv címlapján is. Szinte hallani, ahogy mondja: „Azt hiszed, be tudsz zárni

egy dobozba, vagy hogy belém látsz? Nem, a felszín csak egy máz, az én lelkem szabad és kiismerhetetlen, de azért csak próbálkozz!”

A Magyar Művészeti Akadémia kiadásában megjelent életrajzi kötet első a sorban, már ami a „próbálkozásokat” illeti. Nagy Károly Zsolt, a kötet szerzője maga is vizuális antropológiával foglalkozik, vagyis szakmabeliként írt könyvet a 81. életévét taposó „mesterről”. Bizonyára lesz még több kötet is idővel. Ez a mostani azonban szilárd alapként szolgálhat a későbbiek során is, hiszen a benne szereplő életrajzi adatok, alkotói állomások, ha nem is első kézből, de „tűzközelből” származnak, azaz hitelesnek mondhatók, a munkásságot taglaló értelmezések pedig szintén „átmentek” a „mester” rostáján.

A vizuális antropológia hazai megteremtőjét, Kunkovács Lászlót személyesen is ismerem. A 90-es évek második felében a sztyeppei kőemberekről készült képeiről tartott előadást, és a közönség, köztük én is, érdeklődve hallgattuk. Igazán üdítő volt, ahogyan a „hátizsákos expedíciók” során készült alkotásaival színt, életet hozott a száraz, egyetemi előadások közé. Méltóságteljes pompájukban ábrázolta az éppen akkor tanult eurázsiai török népek monumentális sírépítményeit, de mégis valami sokkal több volt bennük a megörökített pillanatnál.

Azóta már tudom, hogy minden nagy művészt a szakralitás, az Isteni erőktől való megérintettség tesz igazán nagy művésszé. A szakralitás jelenléte egy művész munkásságában azonban olyan kegyelmi állapot, amely nem jár akárkinek, csak a kiválasztottnak. Kunkovács László is ilyen kiválasztott. Megszállottan kereste azokat a hazai és eurázsiai témákat, amelyekkel a magyarság és a magyarral rokon keleti népek hagyományos műveltségét mutathatta be. Ízelítőül néhány cím a képek témáiból: Kunok Magyarországon, ótörök kőemberek, pásztoremberek, hagyományos halászat, táltoserő, ősepítmények, a Mongol–Altaj kazakjai, élő agrártörténet, varázslatos Dél-Szibéria, Sziklavészetek Belső-Ázsiában. Témáinak szakrális jellegét csak a szakavatott szem veszi észre, amelyhez nem elegendő a fotóművészeti kurzus, hanem komoly szakmai tudás szükséges. A 90-es évek második felében Somfai Kara Dávid turkológus-etnológus

volt az útitársa, akinek köszönhetően olyan eldugott helyekre is eljuthatott, ahol még eredetiben örökíthette meg az autentikus népi vallásosság rituális szertartásait vagy az évezredek óta ugyanúgy élt mindennapi életet. Az azóta eltelt három évtized alatt Kunkovács László kiváló fotóművészből elismert etnofotográfus lett. Címeit és kitüntetéseit hosszan lehetne sorolni: többek között elnyerte a Nemzet Művésze címet, a Kossuth- és Balogh Rudolf-díjat, 2010-től pedig a Magyar Művészeti Akadémia Film- és Fotóművészeti Tagozatának tagja. A „Kunkovács-jelenség” azonban annál jóval összetettebb, mintsem, hogy az elismerések alapján megítélhető és megérthető lenne. Vagy hogy be lehetne skatulyázni. Nagy Károly Zsolt is erre világít rá, amikor a „Kunkovács-jelenség” megértésére is kísérletet tesz a könyvében. Hogy ez sikerült-e neki, a leendő olvasókra bízom, egy azonban bizonyos: a kötetben is helyet kapott, legszebb és legkifejezőbb képei sok mindenre tanítanak. Tanít minket, régészeket is, hiszen élővé teszi azt a kultúrát, amelyet a föld alól kiásunk. Ennél is lényegesebb azonban, hogy önmagunk, emberi létünk megértéséhez is nagyon fontos fogódzókat kapunk általuk. Mindezt úgy, hogy nincs ömlengés és mellébeszélés, csak a csend van és a nyitott lélek, a gondolatok már jönnek maguktól.

Bizton állíthatom, hogy több szakma számára is alapmű lesz ez a könyv. Ezen túlmenően azonban azoknak is érdemes elolvasniuk, akik a magyarság és a magyarokkal rokon keleti népek ősi műveltségére kíváncsiak. A kötet képeit nézegetve pedig nemcsak a régmúlt idők valóságához, hanem a jelen és a jövő megértéséhez is közelebb kerülhetünk.

Nagy Károly Zsolt: Kunkovács. MMA Kiadó, Bp., 2023, 318 oldal

KUNKOVÁCS LÁSZLÓ FOTOGRAFIA ETNOFOTOGRAFUS
KOSSUTH-DÍJ A NEMZET MŰVÉSZE

További tartalmakért kövesse a [Magyar Hírlap Facebook](#) oldalát!